

CARACTERISTICA PRINCIPIILOR ȘI IZVOARELOR SPECIFICE DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL

Albert ANTOCI,
doctor în drept

Alexandru ROȘCA

CHARACTERISTICS OF THE PRINCIPLES AND SOURCES SPECIFIC TO CONTRAVENTION LAW

Antoci ALBERT,
PhD

Alexandru ROȘCA

Principiile dreptului sunt acele norme sociale cărora li se supune un sistem juridic, care ordonează întregul drept pozitiv ce există pe arealul geografic, statal sau internațional. Referindu-ne nemijlocit la principiile dreptului contravențional, acestea reprezintă idei călăuzitoare, care contribuie la elaborarea și realizarea normelor dreptului contravențional. La rândul său conceptul de izvor al dreptului contravențional este folosit într-un sens specific, strict juridic, prin care se are în vedere formele de exprimare a normelor juridice specifice dreptului contravențional.

Cuvinte-cheie: principiu, drept contravențional, izvor de drept, sancțiune, măsură de constângere, răspundere juridică.

The principles of law are those social norms to which a legal system is subject, which orders the whole positive law that exists on the geographical, state or international area. Referring directly to the principles of contravention law, these are guiding ideas, which contribute to the development and implementation of the rules of contravention law. In its turn, the concept of source of the contravention law is used in a specific, strictly legal sense, which takes into account the forms of expression of legal norms specific to the contravention law.

Keywords: principle, contravention law, source of law, sanction, coercive measure, legal liability.

Introducere. Din punct de vedere etimologic, termenul „principiu” provine din latinescul principium, având sensul de obârșie, început, origine sau element fundamental. Sensul primar al cuvântului „principiu” s-a îmbogățit și a obținut noi valențe pe parcursul istoriei.

În accepțiunea curentă, cuvântul principiu are două sensuri:

1) Element fundamental, idee de bază pe care se întemeiază o teorie științifică, un sistem politic, juridic, o normă de conduită etc.; lege fundamentală a unei științe, a unei arte, a unei discipline [1];

2) Element primordial, cauză primară sau punct de plecare a ceva etc. [2 p. 14].

Din punct de vedere filologic, cuvântul

Introduction. Etymologically, the term „principle” comes from the Latin “principium”, having the meaning of source, beginning, origin or fundamental element. The primary meaning of the word principle has been enriched and acquired new valences throughout history.

In the current sense, the word principle has two meanings:

1) Fundamental element, basic idea on which a scientific theory, a political, legal system, a norm of conduct, etc. is based; fundamental law of a science, of an art, of a discipline; [1]

2) Primordial element, primary cause or starting point of something, etc. [2, p.14].

From a philological point of view, the word principle is susceptible of two meanings:

1) the metaphysical meaning, that is, the

principiu este susceptibil de două accepțiuni:

1) sensul metafizic, adică origine, din care derivă și s-au dezvoltat lucrurile;

2) sensul epistemologico-etic, adică de supoziții fundamentale ale cunoașterii, gândirii și acțiunii [3 p. 11].

Principiile care guvernează procedura contravențională în cazurile de comitere a contravențiilor pot fi diferențiate în trei mari categorii:

– principiile generale de drept, care sunt valabile și aplicabile pentru toate categoriile de raporturi juridice, inclusiv pentru cele de procedură contravențională;

– principiile dreptului contravențional, care sunt specifice raporturilor dreptului contravențional, inclusiv cel procesual;

– principiile proprii procedurii contravenționale.

Este necesar de subliniat faptul că ultima categorie de principii, cele ce se referă în exclusivitate la procedura contravențională, reprezintă nu doar categoria de principii ce se regăsesc în textul Codului contravențional. Mai mult ca atât, multe din principiile procedurii contravenționale nu le vom găsi în mod separat enunțate într-un articol aparte sau într-un capitol separat al Codului contravențional. De multe ori putem deduce aceste principii din conținutul normelor legale ce reglementează anumite acțiuni de urmărire contravențională [4, p. 31].

În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele **metode de cercetare științifică**: analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, sinteza și clasificarea. Materialele folosite sunt: actele legislative și cele normative ale Republicii Moldova în domeniu, doctrina juridică națională și alte studii.

Rezultate obținute și discuții. Chiar dacă Codul contravențional, în art. 374, stabilește că procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, acesta mai menționează că procesul contravențional este dirigit și de normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

În acest fel, pornind de la reglementările

origin, from which things are derived and developed;

2) the ethical epistemological meaning, i.e. of fundamental assumptions of knowledge, thinking and action. [3, p.11]

The principles governing the contravention procedure in the cases of committing contraventions can be differentiated into three main categories:

– general principles of law, which are valid and applicable for all categories of legal relations, including those of contravention procedure;

– the principles of the contravention law, which are specific to the relations of the contravention law, including the procedural one;

– the principles of the contravention procedure.

It is necessary to emphasize that the last category of principles, those that refer exclusively to the contravention procedure, represent not only the category of principles that are found in the text of the Contravention Code. Moreover, many of the principles of the contravention procedure will not be found separately stated in a separate article or in a separate chapter of the Contravention Code. We can often deduce these principles from the content of the legal norms that regulate certain prosecution actions [4, p.31].

Within the study there were used the following **scientific research methods**: systemic analysis, logical analysis, comparative analysis, synthesis and classification. The materials used are: legislative and normative acts of the Republic of Moldova in the field, national legal doctrine and other studies.

Results obtained and discussions. Even if the Contravention Code, in Art.374, establishes that the contravention process is carried out on general principles of contravention law, it also mentions that the contravention process is governed by the norms of international law and international treaties on fundamental human rights and freedoms to which the Republic of Moldova is party.

Thus, starting from these regulations, we can conclude that the legislator not only did not make a clear distinction between the principles of material contravention law and the principles

respective, putem conchide că legiuitorul nu numai că nu a făcut o distincție clară între principiile dreptului contravențional material și principiile dreptului contravențional procesual, dar a admis că pentru procedura contravențională sunt valabile principiile care se regăsesc în convențiile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Astfel, dacă în art. 5-9 ale Codului contravențional găsim referințele la principiile legalității, principiul egalității în fața legii, principiul dreptății, principiul caracterului personal al răspunderii contravenționale și principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale, odată cu aceasta, fără a fi declarate drept principii ale procedurii contravenționale, în art. 375-381, 426 ale Codului contravențional sunt enunțate regulile de bază ale procesului contravențional, care nu sunt altceva decât principii specifice procedurii contravenționale.

Deci, în textul acestora se consacră principiile prezumției de nevinovăție, inviolabilității persoanei, libertății persoanei de mărturisire împotriva sa, dreptul la apărare, limba de desfășurare a procesului, dreptul de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori, accesul liber la justiție, inviolabilitatea domiciliului, inviolabilitatea proprietății, oralitatea, procesul nemijlocit și altele.

Nu putem trece cu vederea și faptul că majoritatea principiilor procedurii contravenționale își au începuturile în textul Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale [5]. În mare parte aceste reglementări cu caracter de principiu se regăsesc în articolele 5-8, 13, 14, 17, 18 și altele.

Din Convenție desprindem „dreptul la libertate și la siguranță” prevăzut de articolul 5 al Convenției, „dreptul la un proces echitabil” prevăzut de articolul 6 al Convenției, „principiul potrivit căruia nici o pedeapsă nu poate fi aplicată fără lege” prevăzut de articolul 7 al Convenției, „dreptul la respectarea vieții private și de familie” prevăzut de articolul 8 al Convenției, „dreptul la un recurs efectiv” prevăzut de articolul 13 al Convenției, „principiul interzicerii discriminării” prevăzut de articolul 14 al Convenției și altele.

Dreptul contravențional apare în con-

of procedural contravention law, but admitted that the principles contained in the international conventions and treaties to which the Republic of Moldova is a party are valid for the contravention procedure.

Thus, if in Art. 5-9 of the Contravention Code we find the references to the principle of legality, the principle of equality before the law, the principle of justice, the principle of personal character of the contravention liability and the principle of individualization of the contravention liability and the sanction, without being declared as principles of the contravention procedure, in Art. 375-381, 426 of the Contravention Code, are set out the basic rules of the contravention process, which are nothing but principles specific to the contravention procedure.

So the text of the mentioned articles enshrines the principles of the presumption of innocence, the inviolability of the person, the freedom of the person to confess against himself, the right to defense, the language of the trial, the right not to be prosecuted or sanctioned several times, free access to justice, domicile inviolability, inviolability of property, orality, direct process and others.

We cannot overlook the fact that the most principles of the contravention procedure have their beginnings in the text of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms [5]. The majority of these regulations in principle are found in Art. 5-8, 13, 14, 17, 18 and others.

From the Convention we derive the “right to liberty and security” provided for in Article 5 of the Convention, “the right to a fair trial” provided for in Article 6 of the Convention, “the principle that no punishment may be imposed without law” provided for in Article 7 of the Convention, the “right to respect the private and family life” provided for in Article 8 of the Convention, the “right to an effective remedy” provided for in Article 13 of the Convention, the “principle of non-discrimination” provided for in Article 14 of the Convention and others.

The contravention law appears in the conjuncture of a distinct branch of the law and due to the *fundamental principles* in the matter of contravention. In the branch of contravention law, the

junctura unei ramuri distincte a dreptului și datorită *principiilor fundamentale* în materie contravențională. În ramura dreptului contravențional, principiile sunt idei directoare care călăuzesc elaborarea și realizarea normelor de drept contravențional, fiind deci prezente în întreaga reglementare juridico-contravențională. Toate normele și instituțiile dreptului contravențional se subordonează principiilor fundamentale, iar acestea din urmă exprimă o anumită concepție de politică contravențională.

1. *Principiul legalității în dreptul contravențional*, conform căruia nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sunt interzise.

2. *Principiul egalității în fața legii contravenționale*. Persoanele care au comis contravenții sunt egale în fața legii și a autorităților publice și sunt supuse răspunderii contravenționale fără deosebire de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, apartenență politică, avere, origine socială sau de orice altă situație.

3. *Principiul dreptății în dreptul contravențional*. Persoana poate fi sancționată doar pentru contravenția în a cărei privință este dovedită vinovăția sa, cu respectarea normelor Codului contravențional. Altfel spus, sancțiunea contravențională se aplică doar dacă această faptă este prevăzută de Codul contravențional drept contravenție [4, p.38].

4. *Principiul inviolabilității persoanei*. Presupune că întreaga reglementare în materia contravențională trebuie să exprime interesele fundamentale ale omului. Acest principiu acționează în două direcții: este asigurată protecția persoanei care este parte vătămată, ale cărei drepturi și interese legale sunt lezate prin contravenție, și constrângerea contravențională față de persoana ce a comis fapta, însă aceste măsuri de constrângere trebuie să aibă un caracter uman, respectându-se drepturile persoanei la asistență juridică, asistență medicală, demnitatea umană etc.

Persoana poate fi sancționată numai pentru contravenția în a cărei privință este dovedită vino-

principles are guiding ideas that lead the elaboration and realization of the norms of contravention law, being therefore present in the entire legal-contravention regulation. All the norms and institutions of the contravention law are subordinated to the fundamental principles, and the latter expresses a certain conception of contravention policy.

Some of these principles are attributed to the general principles of law, adapted in this case to the contravention matter, and others refer especially to the contravention law and have a more restricted character.

In the context of our publication we will discern both general and special principles:

1. *The principle of legality in the contravention law*, according to which no one can be declared guilty of committing a contravention, nor subject to the contravention sanction except in accordance with the contravention law. Extensive unfavorable interpretation and application by analogy of the contravention law are prohibited.

2. *The principle of equality before the contravention law*. Persons who have committed contraventions are equal before the law and public authorities and are subject to contravention liability regardless of race, nationality, language, religion, sex, political affiliation, wealth, social origin or any other situation.

3. *The principle of justice in contravention law*. The person can be sanctioned only for the contravention in respect of which his guilt is proven [4, p.38].

4. *The principle of humanism*, presupposes that the entire regulation in the matter of contravention must express the fundamental interests of man. This principle acts in two directions: the protection of the injured party, whose rights and legal interests are violated by the contravention and the contravention constraint towards the perpetrator are ensured, but these coercive measures must have a human character, respecting the person's rights to assistance, legal aid, medical care, human dignity, etc.

The person can be sanctioned only for the contravention in respect of which his guilt is proven, in compliance with the contravention law.

The coercive measures, including contra-

văția sa, cu respectarea legii contravenționale.

Măsurile de constrângere, inclusiv sancțiunile contravenționale, pe lângă funcția coercitivă, trebuie să o îndeplinească și pe cea de educare a cetățenilor în spiritul respectării legilor și a altor acte normative din convingere. Legea contravențională trebuie să asigure securitatea persoanei și tratamentul ei uman în cadrul procedurii contravenționale. La aplicarea măsurilor de constrângere contravențională se evită cauzarea de suferințe fizice, morale și materiale, precum și lezarea reputației persoanei. „Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante” [6].

5. *Principiul caracterului personal al răspunderii contravenționale.* Persoana este supusă răspunderii contravenționale doar pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Este supusă răspunderii contravenționale numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea contravențională.

6. *Principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale.* La aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Nimeni nu poate fi supus de două ori răspunderii contravenționale pentru una și aceeași faptă [6].

7. *Prevenirea și combaterea contravențiilor.* Scopul legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții. Elementul de prevenire este foarte important în măsura în care statul, prin organele abilitate trebuie să asigure restabilirea ordinii de drept și să întreprindă toate acțiunile necesare preîntâmpinării comiterii de noi contravenții.

8. *Contravenția este unicul temel al răspunderii contravenționale.* Orice formă a răspunderii juridice, inclusiv cea contravențională, decurge în mod obiectiv din săvârșirea unei fapte ilicite

vention sanctions, in addition to the coercive function, must also fulfill the one of educating the citizens in the spirit of observing the laws and other normative acts from the conviction. The contravention law must ensure the security of the person and his human treatment within the contravention procedure. When applying the measures of contravention, causing of physical, moral and material sufferings, as well as damage of person's reputation are avoided. “The contravention law does not aim to cause physical suffering or damage to human dignity. No one shall be subject to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment” [6].

5. *The principle of personal character of the contravention liability.* The person is subject to the contravention liability only for acts committed with guilt. Only the person who intentionally or recklessly committed an act provided by the contravention law is subject to contravention liability.

6. *The principle of individualization of the contravention liability and the contravention sanction.* When applying the contravention law, the prejudicial character and degree of the contravention, the person of the perpetrator and the mitigating or aggravating circumstances are taken into account. No one may be held liable twice for one and the same deed [6].

7. *Preventing and combating of contraventions.* The purpose of the contravention law consists in defending the legitimate rights and freedoms of the person, defending of property, public order, other values protected by law, in solving the contravention cases, as well as in preventing the commission of new contraventions. The element of prevention is very important, because the state, through the competent bodies, must ensure the restoration of the rule of law and take all necessary actions to prevent the commission of new contraventions.

8. *The contravention is the only basis for the contravention liability.* Any form of the legal liability, including misdemeanor, objectively arises from the commission of an unlawful act which gives rise to the right of the State to apply the sanction provided by the infringed legal norm and the obligation of the perpetrator to bear the consequence of the committed act. Respectively,

care naște dreptul statului de a aplica sancțiunea prevăzută de norma juridică încălcată și obligația făptuitorului de a suporta consecința faptei comise. Respectiv, pentru ca fapta (acțiunea sau inacțiunea) social-periculoasă să constituie o contravenție, ea trebuie să fie prevăzută de legea contravențională. Temei juridic de aplicare a răspunderii contravenționale este contravenția.

9. *Prezumția de nevinovăție.* Persoana acuzată de săvârșirea unei contravenții se consideră nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu este dovedită în modul prevăzut de lege. Nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa. Concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea contravenției nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate în condițiile prezentului cod se interpretează în favoarea persoanei în a cărei privință a fost pornit un proces contravențional.

10. *Inviolabilitatea persoanei.* Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile. Persoana pasibilă de răspundere contravențională poate fi reținută sau supusă constrângerii numai în cazuri excepționale și în condițiile legii, urmând să fie tratată cu respectul demnității umane.

11. *Libertatea de mărturisire împotriva sa.* Nimeni nu poate fi silit să mărturisească împotriva sa ori împotriva rudelor sale apropiate, a soțului soției, logodnicului logodnicei sau să-și recunoască vinovăția. Persoana căreia autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională îi propune să facă declarații demascatoare împotriva sa ori a rudelor sale apropiate, a soțului soției, logodnicului logodnicei este în drept să refuze de a face asemenea declarații și nu poate fi trasă la răspundere pentru aceasta.

12. *Dreptul la apărare.* În procesul contravențional, autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională este obligată să asigure părților și altor participanți la proces deplină exercitare a drepturilor procesuale în condițiile Codului contravențional. Pe parcursul procesului contravențional, părțile au dreptul să fie asistate de un apărător (avocat). În momentul pornirii procesului contravențional, autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională este obligată să aducă la cunoștința persoanei pasibile

for the socially dangerous act (action or inaction) to constitute a contravention, it must be provided by the contravention law. The legal basis for the application of the contravention liability is the contravention.

9. *Presumption of innocence.* The person accused of committing a contravention is considered innocent as long as his guilt is not proven in the manner provided by law. No one is obliged to prove his innocence. The conclusions regarding the guilt of the person in committing the contravention cannot be based on assumptions. All doubts in the proof of the accusation that cannot be removed under the conditions of this code are interpreted in favor of the person in respect to whom the contravention process has been initiated.

10. *Inviolability of the person.* Individual freedom and security of the person are inviolable. The person liable for contravention may be detained or subject to coercion only in exceptional cases and in accordance with the law, and shall be treated with respect for human dignity.

11. *Freedom of confession against himself.* No one may be compelled to testify against himself or his or her close relatives, like spouse, engaged persons or to admit the guilt. The person to whom the competent authority to solve the contravention case proposes to make revealing statements against his or her close relatives, spouse, engaged person, is entitled to refuse to make such statements and cannot be held liable for this.

12. *The right to defense.* Within the contravention process, the competent authority to solve the contravention case is obliged to ensure to the parties and other participants in the process the full exercise of the procedural rights under the conditions of the Contravention Code. During the contravention process, the parties have the right to be assisted by a lawyer (attorney). At the beginning of the contravention process, the competent authority to solve the contravention case is obliged to inform the person liable for contravention liability about his right to be assisted by a lawyer.

13. *The language in which the contravention process takes place and the right to an interpreter.* The contravention process is carried out in the

de răspundere contravențională dreptul ei de a fi asistată de un apărător.

13. *Limba în care se desfășoară procesul contravențional și dreptul la interpret.* Procesul contravențional se desfășoară în limba oficială. Persoana care nu posedă sau nu vorbește limba oficială are dreptul de a lua cunoștință de toate actele și materialele dosarului și de a vorbi în fața autorității competente să soluționeze cauza contravențională prin interpret. Procesul contravențional se poate desfășura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, actele procesuale se întocmesc în mod obligatoriu și în limba oficială. Actele procesuale ale autorității competente să soluționeze cauza contravențională se înmână persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, fiind traduse în limba pe care aceasta o cunoaște [7].

14. *Dreptul de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori.* Nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental în hotărârea de încetare [6].

În teoria dreptului, precum și, în general, în științele juridice, conceptul de izvor de drept este folosit într-un sens specific, strict juridic, prin care se au în vedere formele de exprimare a normelor juridice actele normative (legi, hotărâri de guvern), obiceiul juridic, practica judiciară, doctrina ș.a.

Pornindu-se însă de la sensul etimologic al termenului „izvor”, în știința juridică prin el au fost denumite, de asemenea, sursele, originea, factorii de determinare și creare a dreptului [8, p. 320].

În general, analiza izvoarelor dreptului contravențional a pus în lumină următoarele accepțiuni ale acestei noțiuni, acestea fiind:

a. Izvoarele materiale ale dreptului sunt factorii de configurare a dreptului: social-economic, politic, natural, internațional etc., altfel zis, premisele de apariție și constituire a dreptului. Factorii respectivi sunt cercetați de mai multe științe: istoria, sociologia, geografia, politologia etc. De regulă, în teoria generală a dreptului această ac-

state language. The person who does not possess or does not speak the state language has the right to take the note of all the documents and materials of the file and to speak before the competent authority to solve the contravention case through an interpreter. The contravention trial can be conducted in the language accepted by the majority of persons participating in the trial. In this case, the procedural documents must be drafted in the state language as well. The procedural documents of the competent authority to solve the contravention case are handed over to the person in respect of whom the contravention process was initiated, being translated into the language he / she knows [7].

14. *The right not to be prosecuted or sanctioned several times.* No one may be prosecuted or sanctioned several times for the same act. The resumption of the contravention process that has been ceased can take only in case of discovery of new circumstances or in case of detection of a fundamental defect in the decision of cessation [6].

In the theory of law, as well as, in general, in the legal sciences, the concept of source of law is used in a specific, strictly legal sense, which takes into account the forms of expression of legal norms – normative acts (laws, decisions of government), legal custom, judicial practice, doctrine, etc.

However, starting from the etymological meaning of the term “source”, in legal science through it were also named the baseline, origin, factors of determination and creation of law [8, page 320].

In general, the analysis of the sources of the contravention law has highlighted the following meaning of this notion, these being:

a. The material sources of law are the right configuration factors: socio-economic, political, natural, international etc., in other words, the premises for the appearance and establishment of the law. The respective factors are researched by several sciences: history, sociology, geography, political science, etc. Usually, in the general theory of law this meaning is not examined in detail [9, p.126].

In a material sense, by “source of contravention procedural law” we must understand

cepție nu este examinată detaliat [9 p. 126].

În sens material, prin „izvor de drept procesual contravențional” trebuie să înțelegem condițiile sociale, istorice, culturale, politice, economice, iar în unele cazuri chiar și tehnice, atât de ordin obiectiv, cât și subiectiv care servesc drept condiții pentru crearea normelor dreptului procesual contravențional. Pentru exemplu, creșterea posibilității cetățenilor de a-și procura unități de transport a dus ca urmare le sporirea numărului de unități de transport pe traseele naționale și în localități. Drept rezultat, a sporit numărul cazurilor de accidente rutiere. Urmare la aceasta au fost întreprinse acțiuni de amplasare a sistemelor de monitorizare video a traseelor, care a atras după sine necesitatea modificării reglementărilor procedurii contravenționale, care ia în calcul sistemul de monitorizare video și de procesare a informației în mod computerizat. Astfel, s-au creat premisele pentru modificarea reglementărilor procedurii contravenționale, și anume adoptarea articolului 4431 în Codul contravențional [4. 60].

b. Izvoarele formale ale dreptului sunt mijloacele de exprimare a dreptului obiectiv, atestate pe parcursul evoluției dreptului.

În sens formal, prin izvor de drept procesual contravențional înțelegem formele de exprimare a normelor juridice care sunt condiționate de modul său de edictare, forță juridică și care reglementează relațiile ce constituie obiectul dreptului procesual contravențional.

În concluzie, recunoașterea, instituirea de către stat a unui sau altui izvor de drept are o mare importanță juridică, deoarece numai normele cuprinse în actele normative recunoscute de stat pot reglementa relațiile din societate. Izvoarele de drept ce nu sunt recunoscute formal (oficial) ca și normele cuprinse în ele nu au nici o importanță juridică.

Forma dominantă a izvoarelor dreptului contravențional, în opinia profesorului Ig. Trofimov, o constituie:

1. Constituția RM, adoptată la 29 iulie 1994.
2. Codul contravențional al RM, adoptat la 24.10.2008.
3. Codul de procedură penală, adoptat la

the social, historical, cultural, political, economic conditions, and in some cases even technical, both objective and subjective that serve as conditions for creating the norms of the contravention procedural law. For example, the increase of the possibility for citizens to purchase transport units has led to an increase in the number of transport units on national roads and in localities. As a result, the number of road accident cases has increased. As follows, actions were taken to locate the video monitoring systems on the roads, which led to the need to change the regulations of the contravention procedure, which take into account the video monitoring system and computer processing of information. Thus, the premises for amendment of the regulations of the contravention procedure were created, and namely the adoption of the Art. 4431 of the Contravention Code [4, p. 60].

b. Formal sources of law are the means of expressing the objective law, attested during the evolution of the law.

In a formal sense, by source of contravention procedural law we mean those forms of expression of legal norms that are conditioned by its mode of enactment, legal force, which regulates the relations that constitute the object of the contravention procedural law.

In conclusion, recognition, establishment by the state of one or another source of law has a great legal importance, because only the norms included in the normative acts recognized by the state can regulate the relations in the society. Sources of law that are not formally (officially) recognized as well as the rules contained therein have no legal significance.

According to the opinion of the professor I. Trofimov, the dominated form of the sources of the contravention law, the contravention procedural law, are the following:

1. Constitution of the Republic of Moldova, adopted on July 29, 1994
2. Contravention Code of the Republic of Moldova, adopted on 24.10.2008
3. Criminal Procedure Code, adopted on 14.03.2003
4. Law of the Parliament of the Republic

14.03.2003.

4. Legile Parlamentului Republicii Moldova, din șirul cărora distingem legile prin care se modifică și completează Codul contravențional, precum și legile care au ca obiect reglementarea chestiunilor de procedură contravențională, cum ar fi Legea privind siguranța traficului rutier.

5. Acte subordonate legii. Din șirul acestora putem exemplifica cu Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere, Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor și altele [4 p. 61].

c. Izvoarele reale (ideologice) ale dreptului arată sursa ideatică de apariție și configurare a dreptului – conștiința juridică socială și, în special, conștiința juridică a legiuitorului care mediază conștiința juridică socială.

d. Izvoarele documentare ale dreptului sunt publicațiile oficiale în care este înfățișat dreptul. De exemplu: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Monitorul Oficial al României, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene etc.

e. Izvoarele interpretative ale dreptului sunt doctrina juridică și jurisprudența (practica judecătorească), care deslușesc aspectele obscure, neclare ale dreptului pozitiv.

f. Izvoarele directe ale dreptului sunt formele care nemijlocit exprimă normele juridice, de regulă, actele normativ juridice.

g. Izvoarele indirecte ale dreptului sunt formele mediate ale dreptului, care inspiră legiuitorul în procesul de elaborare a dreptului și care rezultă din procesul interpretării și aplicării normelor juridice (doctrina juridică, practica juridică).

h. Izvoarele oficiale ale dreptului sunt sursele dreptului care emană de la autoritatea publică competentă și care exprimă sau interpretează normele juridice.

i. Izvoarele neoficiale ale dreptului sunt sursele care contribuie atât la elaborarea normelor juridice, cât și la interpretarea științifică a dreptului (doctrina juridică) [9, p. 127].

of Moldova, from which we distinguish the laws amending and supplementing the Contravention Code, as well as the laws aimed at regulating matters of contravention nature, such as the Law on Road Traffic Safety.

5. Acts subordinated to the law. From their series we can exemplify with the Government Decision on the approval of the Road Traffic Regulation, the Government Decision on the approval of the Regulation on the registration, evaluation and sale of confiscated goods, without owner, seized easily alterable or with limited retention period, of physical evidence, of goods passed into the possession of the state with succession right and of treasures and others [4, p.61].

c. Real (ideological) sources of law show the ideational source of the emergence and configuration of law – social legal consciousness and, in particular, the legal conscience of the legislator who mediates social legal consciousness.

d. Documentary sources of law are the official publications in which the law is depicted. For example: Official Gazette of the Republic of Moldova, Official Gazette of Romania, Official Journal of the European Union, etc.;

e. Interpretive sources of law are legal doctrine and jurisprudence (judicial practice), which discern the obscure, unclear aspects of positive law.

f. The direct sources of law are the forms that directly express the legal norms, as a rule, the normative legal acts.

g. Indirect sources of law are the mediated forms of law, which inspire the legislator in the process of drafting the law and which result from the process of interpretation and application of legal norms (legal doctrine, legal practice).

h. Official sources of law are the sources of law emanating from the competent public authority and which express or interpret legal norms.

i. Unofficial sources of law are the sources that contribute both to the elaboration of legal norms and to the scientific interpretation of law (legal doctrine) [9, p.127].

Referințe bibliografice*Bibliographical references*

1. Dicționarul limbii române moderne. București: Editura Academiei, 1958.
2. Hotcă M.A. Drept contravențional. Partea generală. București: Editura Editas, 2003.
3. Popa N. Teoria generală a dreptului. București, 1992, p. 67. Victor Guțuleac „Rolul și locul dreptului contravențional în sistemul național al dreptului”. Revista națională de drept. Nr. 1, 2015.
4. Trofimov Ig., Crețu Andrian. Drept procesual contravențional. Editura Cartea Militară. Chișinău, 2017.
5. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale din 04.11.1950. În: Tratatate internaționale, vol. 1. Chișinău, 1998.
6. Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2018. Publicat la 17.03.2017 în Monitorul Oficial nr. 78-84 art. 100.
7. [h.https://juridicemoldova.md/7955/pondera-dreptului-contravențional-in-cadrul-sistemul-de-drept-al-republicii-moldova.html](https://juridicemoldova.md/7955/pondera-dreptului-contravențional-in-cadrul-sistemul-de-drept-al-republicii-moldova.html) (vizitat la 17.08.2020).
8. Djuvara Mircea. Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv, București. Editura ALL BECK, 1999.
9. Botnari Elena. Introducere în studiul dreptului (Teoria generală a dreptului). Note de curs. Bălți, 2011.

Despre autori:**Albert ANTOCI,**

*doctor în drept, conferențiar universitar
la Catedra „Drept polițienesc și securitate
publică” a Academiei „Ștefan cel Mare”
a MAI al Republicii Moldova,
tel. 069163943,
antoci22@mail.ru.*

Alexandru ROȘCA,

*judecător, Judecătoria Bălți
tel. 069163943,
e-mail: alexandruosca1986@mail.ru.*

About authors:**Albert ANTOCI,**

*PhD, associate professor at the Chair
“Police Law and Public Security”
of the Academy “Ștefan cel Mare”
of the MIA of the Republic of Moldova,
tel. 069163943,
antoci22@mail.ru.*

Alexandru ROȘCA,

*judge, Bălți Court
tel. 069163943,
e-mail: alexandruosca1986@mail.ru.*